

OBRZĘDY PROFESJI ZAKONNEJ W TRADYCJI MARIAŃSKIEJ. ZARYS DZIEJÓW I TEKSTY ŹRÓDŁOWE

WSTĘP

Istotnym elementem życia konsekrowanego jest przyjęcie i naśladowanie Jezusa Chrystusa dzięki otwarciu serca na dar Ducha Świętego, który pobudza ochrzczonych do dawania siebie Bogu na sposób żywej ofiary paschalnej. Z tej inspiracji wywodzi się praktyka rad ewangelicznych; ona radykalnie wspiera osiąganie doskonałej miłości Boga, umiłowanego ponad wszystko.

Jednocześnie życie zakonne doświadczane w łonie Kościoła jest uczestnictwem w jego wspólnotowej naturze jako komunii oraz w służebnej misji względem całego Ludu Bożego i wobec świata na sposób proroka i świadka. Te wymiary, teocentryczny (trynitarny) i eklezjalny, znajdują swój wyraz w obrzędach towarzyszących stopniowemu wchodzeniu „ucznia pańskiego” (zob. np. Łk 14, 25-27) na drogę profesji zakonnej, realizowanej w konkretnej wspólnocie, uznanej i zatwierdzonej przez przełożonych Kościoła.¹

Niniejszy szkic dotyczy obrzędów profesji zakonnej w Zgromadzeniu Księży Marianów.² Najpierw zostaną przedstawione źródła poznania dziedzictwa duchowego, następnie będą omówione współczesne próby wprowadzenia do obrzędów takich akomodacji, które są podyktowane wymogami Kościoła i potrzebą wyrażenia w słowach i znakach cech mariańskiego charyzmatu. Zwieńczeniem tematu będzie charakterystyka i ocena nowej edycji mariańskiego rytuału. Całość refleksji jest zakotwiczona w tekstach źródłowych, podanych w aneksach.

DZIEDZICTWO

Dzieje mariańskiej obrzędowości jeszcze nie posiadają pełnego opracowania. Można jednak mówić o znaczących przyczynkach do poznania i opisania tej rzeczywistości, a także czerpania z niej takich treści i elementów, które umacniają lub uzupełniają współczesne rozumienie mariańskiego charyzmatu³.

¹ Sobór Wat. II, Konst. Dogm. o Kościele *Lumen gentium*, 43-47; Adh.ap. Jana Pawła II, *Vita consecrata*, 14-40, por. 93.

² Zob. J. KŁOCZOWSKI (red.), *Duchowość zakonna. Szkice. Katalog*, Kraków 1994, 245; J. MARECKI, *Zakony w Polsce*, Kraków 2000, 54-55.

³ Istotny przyczynek stanowią dwa rozdziały rozprawy doktorskiej ks. Stefana SYDREGO, marianina, pt. *Organizacja Zgromadzenia Księży Marianów w XVIII wieku* (Warszawa 1930, 64-87) oraz studium liturgiczne ks. Rafała ZALEWSKIEGO, także marianina, pt. *Liturgia i praktyki pobożne w Zgromadzeniu Księży Marianów w latach 1673-1909*. Lublin 2004, mps pracy magisterskiej w Bibliotece KUL.

Tą tematyką zajmował się także ks. Marian PISARZAK MIC, zob. *Projekt zastosowania „Ordo Professionis Religiosae” w Zgromadzeniu Księży Marianów na tle dziejów liturgii profesji zakonnej w Kościele Zachodnim*, Lublin 1973, mps w Bibliotece WSD Marianów w Lublinie i w Arch.Gen. w Rzymie; *Ordo professionis religiosae w Zgromadzeniu Marianów na tle liturgii profesji zakonnej w Kościele Zachodnim*, w: H. SŁOTWIŃSKA (red.), *W służbie Bogu i ludziom*, Lublin 2005, 245-264; *Prezentacja „Rytuału Mariańskiego” [2005]. Studium obrzędowości zakonnej*, w: K. KONECKI (red.), *Laudate Dominum*, Gniezno 2005, 553-590.

Mysząc o elementach tradycji obrzędowej, wyrażających charyzmat mariańskiej wspólnoty zakonnej, mamy na uwadze głównie formułę profesji zakonnej, teksty dialogu, czyli zestaw pytań i odpowiedzi poprzedzających ślubowanie oraz symbole przekazywane podczas celebracji rytu. Elementy te zostały uwzględnione w aneksach niżej podanych⁴.

Źródła poznania

Na początku listy źródeł lokuje się bardzo osobisty religijny akt Ojca Założyciela, bł. Stanisława Papczyńskiego, który sam nazwał ofiarowaniem siebie i swoich zamiarów Bogu i NMP Niepokalanie Poczętej. Jest nim *Oblatio*, uczynione i spisane w Kazimierzu pod Krakowem w rezydencji pijarów w dniu formalnego rozstania z tym zakonem (11.XII.1670). Faktycznie ten akt mał charakter deklaracji, wyrażał intencje i zamiary o. Stanisława, dlatego *Oblatio* trzeba traktować tylko jako prywatne choć jawne ślubowanie, jako „quasi-formuła professionis religiosae”.

Potem pojawiły się formalne dokumenty prawne, duchowe, obrzędowe i modlitewne. Należy do nich *Norma vitae religiosae* (1672, 1687, 1694/1698); *Regula Ordinis B.V. Mariae* (reimpr. Varsaviae 1723); *Statuta Patrum Marianorum* (Varsaviae 1723), które w sprawie formuły profesji odsyłają do reguły; *Horologium Marianum seu Ordinarium Ceremoniale Ordinis* (Varsaviae 1732; nie zachował się oryginał); *Reguła Braci Maryanów ...* (Warszawa 1750); łącznie z regułą były współwydane statuty (konstytucje) i obrzędy (quasi-rytuał, bez tytułu), w jednym woluminie z ciągłą paginacją, jako tak zwane wydanie wiązane.

Podobnie postąpiono w Portugalii, gdzie *Regra dos Religiosos Marianos* (Lisboa 1757) zawiera kolejno: *Regra*, *Constituições ou Estatutos* (z 1723 r.) i *Relogio Mariano ou ordinario Ceremonial dos Religiosos Marianos* (tu ryty zakonne, w rozdz. XXVII - XXIX, na s.159-201). Po tych trzech księgach w języku portugalskim zamieszczono także regułę i konstytucje w języku łacińskim. Natomiast odrębnie i w małym formacie był wydany modlitewnik *Ramelhete manual de diversas orações ou Diario espiritual de quotidianos exercicios* (Lisboa 1757), w którym uwzględniono jeszcze raz portugalski tekst reguły (s. 171-209) . W księdze ceremonii i w modlitewniku podano tekst zatytułowany *Principaes obrigações dos religiosos*; w sposób zwięzły wyraża on mariański charyzmat⁵.

Wypada zaznaczyć, że *Horologium Marianum* (1732), będące podstawą dla portugalskiej edycji tego ceremoniału (*Relogio Mariano*, 1757), było przygotowane przez o. Rocha Chełchowskiego, reformatę, wizytatora generalnego, przysłanego przez generała reformatów; księga zawiera elementy reformackich zwyczajów i sankcji za brak dyscypliny w zakresie praktyk modlitewnych „w chórze” i ogólnie w życiu klasztornym⁶.

⁴ Tytuły dokumentów są przytoczone w skrócie. Ich pełny opis podaje T. GÓRSKI, *Źródła do dziejów Marianów*, w: J. BUKOWICZ - T. GÓRSKI, *Marianie 1673-1973*, Rzym 1975, 347-358.

⁵ Znajduje się on w „Ceremoniale”...” (s. 150-158) i w „Ramelhete manual...” (s. 210-223). Zob. M. PISARZAK, *Formuła mariańskiego charyzmatu w portugalskich źródłach z XVIII wieku*, „Immaculata” 50:2013, nr 9, 46-52. Nota: komplet portugalskich źródeł (w jednym woluminie) autor niniejszego opracowania otrzymał *gratis* od przeł. gen. ś. p. Ojca Mark Garrow, podczas wizytacji generalnej w Licheniu St.; natomiast „Ramelhete” w postaci kserkopii zawdzięcza życziwej pomocy ś.p. ks. Stanisława Szymańskiego MIC z Balsamaõ.

⁶ Zob. J. KOSMOWSKI, *Kalendarz mariański*, mps, ss. 1-3, brak m. i r. Autor omawia zawartość zbioru „Calendario dei Mariani” w Kongregacji Świętych Obrzędów za okres 1841-1844. Był to czas intensywnych starań zakonu o własny kalendarz mariański.

Pod koniec XVIII wieku, w sytuacji starań o samodzielność zakonu, ukazała się reguła i osobno konstytucje, jako *Regula imitationis Decem beneplacitorum seu Decem virtutum B. Virginis Mariae Congregationis sub titulo eiusdem Immaculatae Conceptionis* (Romae 1778) oraz *Statuta Congregationis sub titulo Immaculatae Conceptionis Beatae Virginis Mariae Clericorum Regularium Marianorum* (Romae 1778).

Po zatwierdzeniu odrębności i samodzielności instytutu, wydano drukiem *Constitutiones Ordinis Immaculatae Conceptionis Beatae Virginis Mariae Clericorum Regularium Marianorum* (Romae 1787) oraz *Constitutiones Apostolicae Ordinis...*, (Romae 1787), osobno wydane i za kilka lat współwydane w języku polskim razem z regułą i obrzędami (Wilno 1791). Ten wileński zbiór to właściwie trzy księgi: *Reguła Zakonu Xięży Marianów*, *Konstytucje Apostolskie dla Marianów* (które w sprawie formuły profesji odsyłają do reguły) oraz *quasi-Rytuał*. Nazwa *rytuał* nie została użyta na określenie zespołu obrzędów i modlitw; zamieszczono je jakby na przedłużeniu konstytucji, pod wspólną paginacją.

W XIX wieku dążono do systematycznego drukowania własnego kalendarza zwanego rubrycelą. Znane jest *Directorium divini officii Missarumque celebrandarum pro anno Domini...*, wydane w Warszawie na rok 1840 i 1842. Znajdujemy tam informacje o praktykach zakonnych i duszpasterskich, przewidzianych w określone dni; pośrednio dowiadujemy się na przykład o odnawianiu ślubów w dniu ósmym grudnia i o rocznicach dedykacji mariańskich kościołów⁷. W tym samym czasie innym śladem troski o sprawy liturgiczne i jakoś charyzmatyczne zakonu jest korespondencja z Świętą Kongregacją Obrzędów, zachowana w Archivum Secretum Vaticanum; dotyczyła oficjów własnych, na przykład mszy i oficjum o bł. wówczas Joannie de Valois, współautorce reguły (*Institutrix Regulae*)⁸.

Wiek dwudziesty to nowa sytuacja w Zgromadzeniu. Bł. Jerzy Matulaitis-Matulewicz podjął dzieło odnowy i reformy Marianów. Pierwsze śluby zakonne złożył w roku 1909 w Warszawie, wieczyste – w 1912 we Fryburgu Szwajcarskim. Wyraził je zapewne w ogólnej formule profesji zakonnej o charakterze ślubów prostych; tego dokumentu dziś nie znamy. Natomiast zachował się protokół bp. Kazimierza Ruskiewicza, w którym krótko stwierdził: ks. Jerzego Matulewicza „dnia 29 sierpnia 2009 roku włączyłem do Zgromadzenia Księży Marianów, wobec Przełożonego Generalnego, [i] dopuściłem do złożenia pierwszych ślubów rocznych”⁹.

Z odnową zakonu wiąże się powstanie nowych dokumentów, jak konstytucje pt. *Institutum Fratrum Marianorum* (Petropoli 1910); rytuał *Broliu Marijonu Ápeigos*, pars I-II (Mariampoli 1922); *Constitutiones Congregationis CC. RR. Marianorum* (Romae 1930); *Manuale rituum Congregationis (editio pro tempore)*, Romae 1950); *Manuale rituum Congregationis* (Typis Polyglotis Vat. 1963). Krótkie nawiązanie do zakonnych obrzędów i elementów duchowości występuje także w nowych modlitewnikach: *Śługa Niepokalnej. Podręcznik ascetyczno-modlitewny*, Łomża 1932; *Adveniat Regnum tuum*, Marijampolé 1933;

⁷ Kalendarz na rok 1842 jest dziś nieosiągalny. Przed wielu laty znaleziony w Goźlinie, został włączony do mariańskiej biblioteki w Lublinie, prawdopodobnie zaginął. Natomiast zachowany do dziś kalendarz na rok 1840 został opisany w odrębnym opracowaniu, zob. M. Pisarzak, *Stary mariański kalendarz uczy i inspiruje*, Licheń St. 2015, mps, ss. 1-4.

⁸ SCR, Decreta, ann. 1841-1844. Informację o ich zawartości zawdzięczam ks. dr. J. Kosmowskiemu MIC, który udostępnił mi kopię rzymskich zapisów wraz z krótkim opracowaniem pt. *Kalendarz mariański*, mps, ss. 1-3. Do podejmowania kontaktów z Kongregacją był upoważniony o. Jan Dziewulski.

⁹ Zob. *Odrodzenie Zgromadzenia Księży Marianów w latach 1909-1910 (Dokumenty)*. Do druku przygotowali: J. BUKOWICZ, T. GÓRSKI. Warszawa 1995, s. 86-87; T. GÓRSKI, *Błogosławiony Jerzy Matulewicz*, Warszawa 2005, s. 90.

Preces matutinae et vespertinae..., Romae 1935 (projekt z *nihil obstat* cenzora); te *Preces* – z dodatkami i imprimatur (Romae 1936) – były wydawane bez zmian w następnych latach.

Natomiast w okresie odnowy posoborowej, liturgicznej i zakonnej, zostały przygotowane następujące dokumenty: *Ordo Professionis Religiosae in Congregatione Marianorum* (Romae 1973, na prawach rekopisu), oprac. J. Vaišnory na podstawie *Ordo Professionis Religiosae* (ed. typica 1970), uzupełnione podczas I Konwentu Generalnego (1973). Po dziesięciu latach powstały trzy rytuały tymczasowe dla poszczególnych prowincji, oparte na projekcie z 1973 roku, mianowicie *Rytuał Mariański* (Warszawa 1983), *Ritual da Congregação dos Padres Marianos* (Kuritiba 1984), *Marian Ritual* (Stockbridge 1992) i kilka elementów rytuału w języku portugalskim (1994-1997). Owocem dalszych kroków w zakresie odnowy ustaw i obrzędów Zgromadzenia są *Constitutiones Congregationis Clericorum Marianorum* (Romae 1988); *Directorium Congregationis* (Romae 1988); *Konstytucje i dyrektorium Zgromadzenia Księży Marianów* (Warszawa 1991 i 2011); *Rytuał Mariański. Obrzędy i praktyki pobożne w Zgromadzeniu Księży Marianów* (Rzym 2005, jest to wydruk komputerowy projektu przyjętego przez Kap. Gen. w 2005 roku); *Rytuał profesji zakonnej dla Zgromadzenia Księży Marianów*, zatwierdzony przez KKBiDS 19 XI 2009, wydany w 2010 roku.

Swoista twórczość i duch adaptacji w obszarze tekstów dotyczących charyzmatu pojawiły się także w nowych zbiorach modlitw redagowanych w językach współczesnych. Świadectwem tego procesu są *Modlitwy Marianów prowincji polskiej*, Warszawa 1983; *Marian Prayers*, [Chicago 1986]; *Śługa Niepokalanej*, Stockbridge-Warszawa 1990; *Prayers of the Marian Communities*, Fawley Court 2002; *Com a Imaculada*, Curitiba 2002; *Modlitwy mariańskie odmawiane po liturgii godzin*, Warszawa 2005 i 2010. Ten ostatni zbiór modlitw ukazał się w tłumaczeniu na język angielski (2005, 2010, 2012, 2014), włoski (2006 i 2012), francuski (2006), portugalsko - brazylijski (2011) i hiszpański (2012).

Wnioski

Szczegółowa analiza zawartości wymienionych dokumentów i wybranych składników obrzędu profesji (zwłaszcza istotnej formuły i tekstów dialogu) pozwala wysnuć kilka spostrzeżeń praktycznych i merytorycznych.

Do czasu włączenia Zgromadzenia w struktury franciszkańskiego zakonu reformatów (obserwantów), mariańskie elementy charyzmatyczne występowały załączkowo w *Oblatio* bł. Ojca Założyciela i w formule profesji, zamieszczonej w konstytucjach opracowanych przez niego; własna księga obrzędów wtedy jeszcze nie istniała.

Z chwilą przyjęcia reguły dziesięciu cnót NMP, marianie ślubowali uroczystą profesję według ogólnej formuły podanej w tej regule, własne zaś akcenty charyzmatyczne wyrażali w obrzędach towarzyszących, zwłaszcza w pytaniach i odpowiedziach poprzedzających akt ślubowania. Taka praktyka istniała nadal po uzyskaniu samodzielności w 1786 roku. A zatem istotna formuła profesji spełniała funkcję ogólną; była aktem konsekracji Bogu prawomocnym w obliczu Kościoła, mającym znaczenie bardziej eklezjalne i kanoniczne niż charyzmatyczne, specyficznie mariańskie.

Natomiast w obrzędach towarzyszących profesji, a także w odrębnym obrzędzie przywdziania habitu, równoznacznym w tej epoce z przyjęciem do zakonu¹⁰, był zaznaczony wyraźnie nie

¹⁰ Zob. *Actus admissionis*, w: *Statuta* (1723), cap. I. 4; a także w: *Constitutiones Ordinis* (1787), cap. I, p. III.

tylko akt konsekracji Bogu i włączenia w misję Kościoła, lecz także charakter maryjny zakonu, z akcentem na Niepokalane Poczęcie. Profesji towarzyszył akt osobistego ofiarowania się Najświętszej Maryi Pannie, z charakterystycznym wyrażeniem „sługa Maryi”: *Mariae servus, Mariae mancipatus*. Przymiot maryjny charyzmatu był dodatkowo zaznaczony w obrzędzie nałożenia szkaplerza Niepokalanego Poczęcia NMP (za zgodą teatynów, którym przysługiwał ten przywilej).

Ponadto teksty obrzędu wymieniały modlitwę za zmarłych i charakter apostołski zakonu, rozbudowany stopniowo na kolejnych etapach rozwoju dzieł i posług, mianowicie od pomocy proboszczom, zwłaszcza w posłudze spowiedzi świętej, poprzez edukację prostego ludu w zakresie wiedzy i wiary oraz kaznodziejstwo, misje ludowe i kapelanie – aż po uniwersalizm potrzeb w Kościele.

Dawni marianie składali profesję wieczystą bezpośrednio po nowicjacie, uroczystości i na zawsze, choć formacja duchowa była kontynuowana jeszcze przez trzy lata; nie był więc znany formalny obrzęd odnowienia ślubów zakonnych; taka praktyka pojawiła się na etapie odrodzenia zakonu (po 1909). Natomiast w święto Niepokalanego Poczęcia praktykowano odnowienie profesji przed N. Sakramentem po porannej medytacji; była to praktyka *ex devotione*¹¹.

W zakresie symboli szczególną wymowę miał obrzęd przywdziania habitu oraz nałożenia szkaplerza Niepokalanego Poczęcia i wręczenia koronki dziesięciu cnót NMP. W dniu ślubów neoprofes otrzymywał krzyż. Niektóre znaki zostały zaniechane, na przykład już w 1780 roku franciszkański sznur (*chorda*) zastąpiono pasem (*cingulum*); inne zmiany nastąpiły po usamodzielnieniu się Zgromadzenia.¹²

Pierwsze konstytucje odnowionego Zgromadzenia (1910) przewidywały przekazywanie następujących znaków : nowicjusz miał otrzymać medalik z wyobrażeniem z jednej strony Serca Pana Jezusa a z drugiej NMP Niepokalanie Poczętej, a neoprofes przy pierwszych ślubach – krzyż¹³. Brak tu wzmianki o przedmiocie symbolicznym, który byłby przekazywany z okazji profesji wieczystej, a to prawdopodobnie ze względu na szczególny walor przypisany pierwszej, a nie wieczystej profesji, w duchu ówczesnych poglądów o doniosłości pierwszego kroku na zakonnej drodze; dziś, idąc za *Ordo professionis religiosae*, akcent jest położony odmiennie, na profesję wieczystą czyli uroczystą, do której kandydat dojrzuje realizując etapy formacji. Według rytuału *Broliu Marijonu Apeigos* (1922) postulant otrzymywał świecę, nowicjusz – medalik (jak wyżej), nazwany „signum Congregationis”¹⁴, a neoprofes – znak

¹¹ Zob. przypis nr 7. O corocznym odnawianiu ślubów „in manibus superiorum locorum” w dniu 8 XII mówi nr 15 zarządzeń kapituły odbytej w 1722 roku w Goźlinie (*Capitula Generalia Marianorum 1702-1999*, ed. W. Makoś, Puszcza Mariańska 2001, s. 52). Zob. *Directorium pro a. D.1840*, pod datą 8 XII. Por. Pismo o. Jana Dziewulskiego do SKO, z dnia 1 marca 1841 roku: *die 8 decembris, quando apud nos peragitur renovatio votorum*.

¹² Zob. *Protocolum Conventus Gozlinensis*, f. 138 v, w: *Capitula Generalia Marianorum ...*, s. 427. Uchwała podjęta na konwokacji w Górze [Kalwarii] w dn. 18-25 VIII 1791 roku w sprawie rewizji rytuału mówi „o potrzebie, a nawet konieczności” przygotowania „ritualis mariani proprii”. Temu zadaniu patronował o. **Józef Mraas**, wikariusz generalny, zob. *Capitula Generalia Marianorum...*, 485 (nr 20). Rzeczywiście, w Wilnie w 1791 r. zostały współwydane odpowiednie księgi (wymienione wyżej), wśród nich są obrzędy (jakby rytuał bez własnego tytułu i paginacji). Treść pytań poprzedzających ślubowanie została zachowana, zmienił się tylko język polski na bardziej współczesny w stosunku do wydania w 1750 r. (zob. aneksy).

¹³ Konstytucje (1910), nr 25.

¹⁴ *Ápeigos* (1922), cz. I, s. 14.

krzyża¹⁵; tę symbolikę i takie określenie medalika mianem „znaku Zgromadzenia” zachowało *Manuale rituum* (1950 i 1963).

Trzeba zauważyć, że wymienione rytuały w licznych miejscach podejmują bardzo wyraźnie motyw Niepokalanego Poczęcia NMP i ofiarowania się Matce Bożej. Posiadają też modlitwę za Zgromadzenie według słów bł. Ojca Odnowiciela „Panie Jezu Chryste, Zbawicielu nasz”. Natomiast brakuje w nich tematu niesienia pomocy zmarłym, ponieważ w ustawach to dzieło było zawężone do praktyk pobożnych (*pia exercitia*). Jedynie w *Manuale rituum* (1950) przewidziano błogosławieństwo i wręczenie szkaplerza Niep. Pocz. NMP¹⁶ oraz włączenie neoprefesa w uczestnictwo, *ad participationem*, w dobrach duchowych, przywilejach i odpustach Zgromadzenia¹⁷.

Według *Ordo Professionis Religiosae in Congregatione Marianorum* (1973) i rytuałów tymczasowych (1983-1992 i 2005) postulanta otrzymywał księgę Pisma św., nowicjusz – egzemplarz konstytucji, neoprefes – medalik (od 2005 r. szkaplerz i ewentualnie medalik), wieczysty profes – znak krzyża. Taka praktyka została utrwalona w rytuale wydanym oficjalnie w 2010 roku.

Nowym elementem rytów odnowionego Zgromadzenia stało się składanie *Przysięgi wytrwania w Zgromadzeniu*. Praktyka powstała na tle odnowy zakonu w konspiracji i apostołskiego posługiwania w trudnych, złożonych warunkach, zwłaszcza na Wschodzie. Takie przyrzeczenie jest nadal przewidziane, lecz tylko w połączeniu z obrzędem profesji wieczystej, z praktyką odnowienia ślubów zakonnych *ex devotione* w uroczystość tytułarną (8 grudnia) i z okazji jubileuszu profesji zakonnej.

W okresie odrodzenia i umacniania się odnowionego Zgromadzenia istniały pewne lokalne różnice obrzędowe¹⁸; dlatego na kapitule generalnej, odbytej w Vilani na Łotwie w 1927 roku, uchwalono potrzebę ujednoczenia rytuału i modlitw; ale wydaje się, że dopiero *Manuale rituum* w wersji z 1950 i 1963 roku było realizacją tego postulatu, a nawet – co trzeba podkreślić – próbą nawiązania do starej tradycji z XVIII wieku¹⁹.

Tematem często poruszonym przy różnych okazjach była sprawa pozyskania i ustalenia aktualnie wiążących przywilejów i odpustów przyznanych marianom na różne okoliczności²⁰.

RYTUAŁY TYMCZASOWE

Po typicznym wydaniu *Ordo Professionis Religiosae* (1970), pierwszym krokiem Zgromadzenia w kierunku akomodacji rytów zakonnych były prace pierwszego konwentu generalnego (Rzym, 25 XI - 4 XII 1973). Punktem wyjścia był projekt zatytułowany: *Ordo Professionis Religiosae in Congregatione Marianorum* (1973). Przygotował go ks. Juozas Vaišnora MIC, prokurator generalny. Na podstawie tego projektu, uzupełnionego przez Konwent i zatwierdzonego przez Zarząd Generalny (13 XII 1973), lecz nie opublikowanego

¹⁵ Tamże, cz. II, s. 9.

¹⁶ *Manuale rituum* (1950), s. 15 : *In honorem et memoriam Conceptionis BMV Immaculatae, necnon (...) in hominum pravorum reformationem*.

¹⁷ *Manuale rituum* (1950), s. 16.

¹⁸ Por. *Broliu Marijonu Apeigos* (Mariampoli 1922) i *Ceremonie Zgromadzenia Księży Marianów* (Raśna 1927).

¹⁹ Zob. w tych rytuałach (1922, 1927) *interrogatoria et responsoria* w obrzędzie profesji wieczystej.

²⁰ Zob. zbiór dokumentów w teście *Ritus*, bez sygn., w Arch. Gen. Zgromadzenia w Rzymie.

(mimo decyzji z 13 XII 1973) i nie przedstawionego odpowiedniej kongregacji rzymskiej do „recognitio”, były wydane i do 2005 roku stosowane rytuały tymczasowe (*ad tempus*); faktycznie miały one charakter rytuału dla konkretnej prowincji.

Swego rodzaju wzorcem stał się rytuał polskiej prowincji przygotowany przez ks. Stanisława Kurlandzkiego MIC z udziałem ks. Mariana Pisarzaka (*Rytuał Mariański*, Warszawa 1983, zob. *Wprowadzenie*, s. 6-7). Był on wprowadzony mocą dekretu ks. Eugeniusza Delikata jako prowincjała. Ten rytuał przetłumaczono wiernie na język portugalski (*Ritual da Congregação dos Padres Marianos*, Kurytiba 1984), natomiast w U.S.A. uzupełniono i przeredagowano go według własnych potrzeb (*Marian Ritual*, [Stockbridge 1992]²¹). W wiceprowincji portugalskiej w latach 1994-1997 przygotowano samodzielnie i niezależnie kilka elementów nowego rytuału, nie potwierdzonych urzędowo.

W krajach Europy Wschodniej poza Polską istniała nadal wyjątkowa sytuacja „ukrycia”. Przekazanie odrębnych badań domaga się szukanie odpowiedzi na pytanie: jakim rytuałem (rytem) posługiwano się na tym obszarze.

W podsumowaniu można zauważyć, że w okresie posoborowym przez trzydzieści lat istniała – nie usankcjonowana formalnym dekretem – tymczasowość i różnorodność w zakresie mariańskiej obrzędowości; uwaga ta dotyczy dwóch lub trzech prowincji.

Dopiero Kapituła Generalna (1999, zalec. 3) zobowiązała Zarząd Generalny do powołania komisji, która opracuje „rytuał i modlitewnik dla całego Zgromadzenia” w taki sposób, żeby zawierał modlitwy i znaki zakorzenione w duchowym dziedzictwie zakonu. Komisja liturgiczna ustanowiona dekretem z 4 marca 2002, po otrzymaniu odpowiedzi z poszczególnych prowincji na rozpisaną ankietę (w 2002-2003 r.), przygotowała i przekazała Zarządowi Generalnemu projekt do zatwierdzenia przez Kapitułę Generalną i ewentualnie przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (gdy chodzi o część dotyczącą obrzędów profesji).

Na kapitule w 2005 roku został przedstawiony i był dyskutowany projekt rytuału i modlitewnika zredagowany w jednej księdze pod tytułem *Rytuał Mariański*. Po dyskusji kapituła uchwaliła następujący dekret (nr II):

- „Opracowany przez Komisję Liturgiczną „Rytuał Mariański” i zawarty w nim zbiór modlitw przeznaczonych do odmawiania codziennie rano i wieczorem po Liturgii Godzin zawiera istotne elementy mariańskiego charyzmatu w nawiązaniu do duchowego dziedzictwa Zgromadzenia.
- Kapituła przyjmuje go w całości jako rytuał dla całego Zgromadzenia o charakterze studyjnym [czytaj: przejściowym].
- Uwzględnienie w nim zgłoszonych uwag i uzupełnień powierza się zespołowi redakcyjnemu Komisji Liturgicznej.
- Za podstawę do tłumaczenia tekstów rytuału w prowincjach może służyć wersja angielska lub polska.
- Przekład może być stosowany dopiero po zatwierdzeniu przez Radę Generalną. [I uznaniu tłumaczenia przez KKBiDS; tekst zostaje poddany tzw. *recognitio* (uwaga M.P.)]. Termin stosowania rytuału i modlitw określi w swoim dekrete przełożony prowincji, wiceprowincji lub generalnego wikariatu”.

²¹ Rytuał brazylijski był zatwierdzony przez Radę Generalną, 3 XII 1984.

W sprawie symboli kapituła wydała następujące orzeczenie: „Przy pierwszej profesji współbracia otrzymują szkaplerz Niepokalanego Poczęcia”. W następstwie tego dekretu zaistniała potrzeba wprowadzenia do rytuału odpowiedniej formuły towarzyszącej nałożeniu szkaplerza i ewentualnie medalika.

Zamykając prace kapituły, nowy przełożony generalny, o. Jan M. Rokosz, stwierdził: „Wprowadzie *Rytuał Mariański* będzie jeszcze udoskonalony pod względem redakcyjnym i być może merytorycznym, lecz przez najbliższe lata powinien być praktykowany i stosowany, abyśmy mogli ostatecznie go zatwierdzić w odpowiednim czasie”.

UTRWALENIE DZIEŁA

Jednym z postulatów zgłoszonych na kapitule i poza jej gremium było oddzielenie obrzędów profesji zakonnej od zbioru modlitw i zwyczajów, a to z racji edytorskich i praktycznych.

Zadanie to podjęła komisja liturgiczna powołana w 2005 roku w nowym składzie osobowym. Jej praca została zaktywizowana pod koniec 2007 roku. I tak doszło do przygotowania na nowo mariańskiego rytuału pod nazwą *Obrzędy profesji zakonnej dla Zgromadzenia Księżki Marianów Niepokalanego Poczęcia NMP* (Warszawa-Rzym 2008, wydruk komputerowy). Po uwzględnieniu niektórych szczegółowych sugestii i propozycji, został on w 2009 roku przedłożony Kongregacji do zatwierdzenia.

Oto kilka charakterystycznych przymiotów tego rytuału:

- W układzie treści i w zakresie poprawności językowej idzie on za rytuałem w języku polskim opublikowanym dla wspólnot franciszkańskich, wcześniej przyjętym i zatwierdzonym przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (2002). Dzięki temu „zabiegowi” został pominięty problem języka; do dziś bowiem brakuje ostatecznej wersji polskiego tłumaczenia *Ordo professionis*, uznanej przez wspomnianą Kongregację.
- Projekt wypracowany w latach 2007 -2009, w relacji do propozycji z 2005 roku jest bardziej zwarty, mniej szczegółowy, wolny od dublowania formuł lub rytów i bardziej dostosowany do oryginalnego wzorca rzymskiego.
- Dzięki dołączonym aneksom jest praktyczny. Zawiera między innymi elementy mszału i lekcjonarza. Został wydany w „watykańskim” formacie, właściwym dla ksiąg obrzędowych pozamszalnych.
- Wreszcie, co jest bardzo istotne i ważne, uwzględnia cechy mariańskiego charyzmatu i elementy mariańskiej tradycji. Jednak formuła ślubowania pozostała na razie bez zmian, musiała być zachowana według aktualnych Konstytucji.
- We *Wprowadzeniu teologicznym i pastoralnym* przybliża znaczenie życia konsekrowanego w aspekcie teocentrycznym, chrystologicznym, pneumatologicznym, eklezjalnym i eschatologicznym.

Przygotowana w taki sposób i w takiej postaci nowa mariańska księga obrzędowa dotycząca profesji zakonnej została zatwierdzona przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (19.11.2009; Prot. n.114/09/L) pod sugerowaną przez nią nazwą *Rytuał profesji zakonnej dla Zgromadzenia Księżki Marianów*. Ten *Rytuał* ma charakter wydania typicznego dla przekładów na inne języki używane w Zgromadzeniu. Nowa księga ukazała się drukiem w 2010 roku w oficynie watykańskiej.

Rytuał profesji nie obejmuje całej obrzędowości mariańskiej. Inne jej elementy, jak codzienne i okolicznościowe modlitwy, obrzędy błogosławieństw i zwyczajów oraz *officia propria* – już zostały wydane lub znajdują się w kolejnych, odrębnych opracowaniach.

ZAKOŃCZENIE

Każda wspólnota życia konsekrowanego posiada własny koloryt i charakter charyzmatyczny. W zakresie obrzędowości przejawia się on nie tyle w istotnej formule profesji, ponieważ jej elementy z zasady są natury ogólnej i kanonicznej, co raczej w formułach i symbolach towarzyszących ślubom zakonnym, a zatem w odpowiedziach na stawiane pytania w ramach wstępnego dialogu, w modlitwach i symbolicznych znakach, które są wręczane ślubującym (zob. *Aneksy tekstów źródłowych*). W tego rodzaju składnikach obrzędów dawne pokolenie marianów wyrażało swoją duchowość maryjną, eschatyczną, eklezjalną i apostołską. Również dziś spróbowano uwzględnić i zaznaczyć te wartości i specyfikę mariańskiej wspólnoty zakonnej.

Aneksy tekstów źródłowych

ANEKS 1

Łacińskie teksty źródłowe formuł profesji (A) i dialogu poprzedzającego złożenie ślubów zakonnych (B).

A. Forma professionis religiosae

1. Oblatio Beati Patris Stanislai, Conditoris Societatis Clericorum Marianorum Casimiriae ad Cracoviam, die 11 decembris 1670

Scriptum hic intitulatum: "Oblatio" (quia ita ipse P. Papczyński id in eius textu denotavit) est primum ex eius scriptis historiam et originem Congregationis Clericorum Marianorum respicientibus, in quo P. Papczyński prima vice revelat intentionem eam fundandi et indicat clare quod ea notam specificam Marianam habebit, et hanc cum privilegio Immaculatae Conceptionis B.V. Mariae connexam.

NOTA. Textus "Oblationis" habet valor solummodo quasi-formulae professionis religiosae.

In Nomine Domini Nostri Iesu Christi Crucifixi Amen.

1. – Ego Stanislaus a Iesu Maria Papczynski Filius secundum carnem Thomae de Podgrodzie Diaecesis Cracoviensis, annorum quadraginta, **offero, ac dedico** Omnipotenti Deo Patri et Filio et Spiritui Sancto, ac Deiparae semper Virgini Mariae, sine macula originali Conceptae, cor meum, animam meam, intellectum, memoriam, voluntatem, affectus, mentem totam, animam totum, sensus interiores et exteriores, et corpus meum, nihil mihi penitus relinquendo, ut sic deinceps sim **totus** eiusdem Omnipotentis ac B.V. Mariae **Servus**.

2. – Quapropter lisdem **promitto** me in finem vitae meae caste ac ferventer famulaturum in hac (quam condere Dei gratia volo) Societate Clericorum Marianorum Immaculatae Conceptionis, atque huius legibus, statutis, ac ritibus mores meos accomodaturum, neque unquam

acturum, neque permissurum aut consensurum, neque indirecte quidem, ut haec aliquomodo tollantur, aut mutentur, aut dispensentur, nisi in gravi et legitima necessitate.

3. – **Promitto** praeterea Sanctissimo Iesu Christi Vicario eiusque delegatae potestati, ac omnibus meis mediatis et immediatis Superioribus obedientiam sano modo intellectam, et quod nihil privatim, sed omnia communia habeo.

4. – **Profiteor me credere**, quidquid Sancta Romana Ecclesia credit, atque deinceps ad credendum praecipiet, **maxime vero Sanctissimam Dei Genitricem Mariam absque macula originali esse conceptam profiteor, eiusque honorem etiam cum dispendio vitae meae polliceor a me propagatum ac defensum iri.**

Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Evangelia Dei.

5. – Casimiriae ad Cracoviam in Residentia Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, praesentibus, Admodum Reverendo Patre Michaele a Visitatione V[ice] Provinciali Poloniae¹⁹, Religioso Patre Iosepho a Matre Dei Praesidente dictae Residentiae, et Venerabilibus Clericis Minorum Ordinum Casimiro ab Angelis, et Bernardo a Passione Domini, die 2da*/s/ Xbris 1670**.

* ... *Uti iam in introductione explanatum est, videtur quod lectio in originali erat: "11".*

** *Probabiliter hic ultimus paragraphus additus est ad corpus "Oblationis" iam post caeremoniam in qua haec pronuntiata est.*

Vide: *Scripta historica P. Stanislai a J. M. Papczyński*. Ed. C. Krzyżanowski MIC, Varsaviae 1999, 25, 29-30.

2. Norma vitae, seu constitutiones redactae per V. P. Stanislaum

a. Norma vitae (1687): cap. I. 6

Forma autem professionis elapso tempore probationis haec erit:

Ego N. Filius N. Dioecesis N. annorum N. sponte ac libere ex puro amore Dei ad ampliorem Eius gloriam, et honorem Virginis Electissimae, ad auxilium Defunctorum, suffragiis carentium, praecipue militum, et peste sublatorum offero me Divinae Maiestati, eiusque Sanctissimae Parenti in Religiosa Societate Clericorum Recollectorum Immaculatae Conceptionis, alias Marianorum pro mancipio indignissimo, idque perpetuo et irrevocabiliter, promittoque Paupertatem, Castitatem, Obedientiam Praeposito illius. Ita me Deus adiuvet, et haec Sancta Evangelia.

b. Norma vitae (1694): cap. I. 6

Forma autem professionis elapso probationis tempore faciendae haec erit:

Ego N. Filius N. Dioecesis N. annorum N. sponte ac libere ex puro amore DEI ad ampliorem eius gloriam, et honorem Virginis Electissimae, ad auxilium defunctorum suffragiis carentium praecipue militum, et peste sublatorum offero me Divinae Maiestati, ac Deiparae V. MARIAE, in Religiosa Eius Immaculatae Conceptionis Congregatione Clericorum Recollectorum sive Eremitarum Marianorum, idque perpetuo et irrevocabiliter, voveoque Paupertatem, Castitatem, et Obedientiam Praeposito illius. Ita me DEUS adiuvet, et haec Sancta Evangelia.

Vide: *Leges marianae*, ed. W. Makoś, Romae 1999, 7; S. PAPCZYŃSKI, *Norma vitae et alia scripta*, ed. C. Krzyżanowski, Varsaviae 2001, 35.

3. Professio votorum solemnium beati P. Stanislai (1701)

Textus Professionis - probabiliter ab ipso P. Papczyński compositus – insertus est in Certificationem eam attestantem. Documentum originale Certificationis, Romam anno 1773 mandatum, hodie non amplius exstat. Anno 1769 exemplar authenticum Certificationis factum est, et ex eo textus Professionis nobis notus est:

In nomine Sanctissimae Trinitatis Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, Dignissimaeque Virginis Mariae, Dei Matris.

Ego Stanislaus a Iesu Maria Ordinis Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae Congregationis Polonae Defunctorum et Parochorum Suffragatricis indignus Praepositus promitto et voveo Deo ac Beatissimae Virgini Mariae et Omnibus Sanctis, et Tibi Illustrissimo ac Reverendissimo Domino, Domino Francisco Pignatello Dei et Apostolicae Sedis Gratia ArchiEpiscopo Tarentino, Sanctissimi Domini Nostri Domini Clementis Divina Providentia Papae eius Nominis XI. in Regno Poloniae Nuntio, toto vitae meae tempore observare **Regulam Imitationis** Decem Virtutum Beatissimae Virginis Mariae, **Instituto Nostro non contrariantem**, vivendo in Castitate, Obedientia, atque Paupertate sancta, conformando mores ad ipsam Regulam eo obligationis genere, quo in ea, vel per eam adstringuntur et obligantur illius Professores.

Stanislaus a Iesu Maria indignus Praepositus mp. Varsaviae, 6 Iunii 1701

Vide: *Scripta historica...*, 143-144.

4. Regula Ordinis (1723), caput VI

Cum autem facient Professionem, dicant in hunc modum:

In Nomine Sanctissimae TRINITATIS, PATRIS, et FILII, et SPIRITUS SANCTI Dignissimaeque Virginis MARIAE Dei Matris.

Ego N. promitto, et voveo DEO, ac Virgini MARIAE, et omnibus Sanctis, et Tibi N. (exprimatur titulus Superioris, in cuius manu fit professio) toto tempore vitae meae observare Regulam Decem Beneplacitorum Beatae MARIAE Virginis, vivendo in castitate, et obedientia, atque paupertate sancta, conformando mores ad ipsam Regulam, eo obligationis genere, quo in ea, et per eam adstringuntur, et obligantur illius Professores.

(Recipiens autem professionem dicat:) Si haec observaveris, promitto tibi, quod Dominum IESUM Remuneratorem habebis in Coelis.

(Et omnes assistentes respondeant alta voce:) Amen.

Vide: *Leges marianae...*, 51.

5. Statuta Patrum (1723), caput I. 8

Novitius in ultimo scrutinio vota favorabilia nactus fuerit, priusquam admittatur ad professionem, **interrogabitur capitulariter** de dispositione haereditatis suae, et rerum saeculi juxta Decretum Concilii Tridentini libere facienda; item de voluntate constanti in ordine perpetuo perseverandi juxta obligationem votorum **solemnium** absque omni privato respectu, quibus exploratis et incontrarium non obstantibus, praevia recollectione et confessione annua, **publice in Ecclesia, vel Oratorio ritu solito emittat** in manu admodum R. P. Praepositi vel ejus delegati **professionem in forma solita in Regula descripta**, cujus Professionis copiam in libro ad id parato ipsemet, vel per alium (si nescit scribere) referat neo Professus, quem etiam scribens, aut suscipiens subscribat cum praesentibus Testibus aliquibus Praesbyteris vestris.

Vide: *Leges marianae...*, 81.

6. [Rituale], in: Statuta Patrum Marianorum (1750), pag. 49: “uti est in Regula” [cap.VI]; cf. Interrogatoria.

7. Constitutiones Ordinis (1787), caput I. 7

Qui vero [*novitius*] in ultimo Scrutinio vota favorabilia nactus fuerit, prius quam admittatur ad Professionem, **interrogabitur capitulariter** de dispositione haereditatis suae, et rerum saeculi, juxta Decreta Concilii Tridentini, libere facienda, item de voluntate constanti perpetuo perseverandi juxta obligationem votorum solemnium, absque omni privato respectu. Quibus exploratis, et in contrarium non obstantibus, praevia recollectione spiriruali, et Confessione generali, **publice in Ecclesia, vel Oratorio more solito emittat in manibus** Reverendissimi Praepositi Generalis, vel ejus Delegati, **solemnem Proffessionem in forma consueta in Regula descripta**, cujus Professionis copiam in libro ad id parato, ipsemet per se, vel si nescit scrivere, per alium, subscribat tam NeoProfessus, quam suscipiens, praesentibus aliis duobus Testibus Saecularibus et Praesbyteris dignioribus Patribus.

Vide: *Leges marianae...*, 112; cf. Statuta Patrum (1723), ut supra, p. 5.

8. [Rituale], in: Reguła Zakonu Xięży Marianów (1791), pag. 43; *hic data est plena forma secundum Regulam [ut supra, p. 4]*.

9. Constitutiones Instituti Fratrum Marianorum (1910), nr. 50

Textus originalis: Formuła professionis haec est: Ego frater N. N. coram Beatissima Virgine Maria, Sanctis Apostolis Petro et Paulo et Omnibus Sanctis, voveo Deo Omnipotenti tria vota simplicia: paupertatis castitatis et obedientiae, secundum Constitutiones Congregationis Fratrum Marianorum sub titulo Beatae Mariae Virginis Immaculate Conceptae, ad annum - vel respective: ad triennium, vel in perpetuum.

Textus post correctionem S. Congr.: Formula professionis haec est: Ego frater N. N. coram Beatissima Virgine Maria, Sanctis Apostolis Petro et Paulo et Omnibus Sanctis, *in manibus tuis, Reverendissime Pater*, voveo Deo Omnipotenti tria vota simplicia: paupertatis, castitatis et obedientiae, secundum Constitutiones Congregationis Fratrum Marianorum sub titulo Beatae Mariae Virginis Immaculate Conceptae, ad annum - vel respective: ad triennium, vel in perpetuum.

Vide: *Leges marianae...*, 150.

10. Broliu Marijonu Ápeigos (Mariampoli 1922): pars II. 5 (pag. 6)

Ego frater N. N. coram Beatissima Virgine MARIA, Sanctis Apostolis Petro et Paulo omnibus Sanctis in manibus tuis, Reverandissime Pater, voveo DEO Omnipotenti tria vota simplicia: paupertatis, castitatis et obedientiae secundum Constitutiones Congregationis Fratrum Marianorum sub titulo Beatae MARIAE Virginis Immaculate Conceptae, ad annum. Pariter promitto... [etc.]. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Eius Evangelia.

11. Ceremonie Zgromadzenia Księży Marianów (Raśna 1927), pag. 29-30

Immediate ante S. Communionem: Ego N.N. coram beatissima Virgine Maria, Sancto Joseph, Sanctis Apostolis Petro et Paulo et omnibus sanctis in manus tuas, Reverendissime Pater, voveo Deo Omnipotenti in Congregatione CC.RR.Marianorum ab Immaculata Conceptione B.Mariae.V. secundum eiusdem Constitutiones tria vota simplicia: paupertatis, castitatis et obedientiae ad annum /*vel*: in perpetuum/. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Evangelia.

Vide: APPM Varsaviae, sign. I G 2.

12. Constitutiones Congregationis CC. RR. Marianorum (1930), nr. 94

Emittatur professio publice, ut de ea constet in foro externo et quidem servato ritu in Congregatione praescripto; ut signum professionis sodales recipiant crucem. Formula autem professionis haec esto:

Ego N. N. coram Beatissima Virgine Maria, Sancto Joseph, Sanctis Apostolis Petro et Paulo, et omnibus Sanctis, in manus Tuas, Reverendissime Pater, voveo Deo Omnipotenti in Congregatione Clericorum Regularium Marianorum ab Immaculata Conceptione Beatissimae Mariae Virginis secundum eiusdem Constitutiones tria vota simplicia: paupertatis, castitatis et obedientiae ad annum (vel: in perpetuum).

Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Evangelia.

*Emissis votis sodales **promissionem permanendi** in Congregatione gravissimis difficultatibus non obstantibus faciunt, clerici autem promittunt etiam procuracionem dignitatum vitare.*

Vide: *Leges marianae...*, 240.

13. Manuale rituum (1950 et 1963), ut supra, secundum Constitutiones (1930).

14. Ordo Professionis Religiosae in Congregatione Marianorum (1973), cum mutationibus introductis tempore Primi Conventus Generalis:

Formula professionis:

Ego N. N. ad Dei gloriam et beatissimae Virginis Mariae omniumque Sanctorum honorem /coram tota Communitate/ per manus tuas, Reverendissime Pater, voveo Deo omnipotenti in Congregatione Marianorum sub titulo Immaculatae Conceptionis Beatae Mariae Virginis secundum eiusdem Constitutionea, tria vota simplicia: castitatis, paupertatis et oboedientiae ad annum /vel: in perpetuum/. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Evangelia.

Vide: exemplar in Curia Generalis, Romae.

15. Constitutiones Congregationis Clericorum Marianorum (1988), nr. 175-176:

Emittatur professio publice, ut de ea constet in foro externo, et quidem servato ritii in Congregatione praescripto.

Professio emittenda est secundum sequentem formulam:

"Ego N,N. ad Dei gloriam et Beatissimae Virginis Mariae omniumque Sanctorum honorem coram tota Communitate per manus tuas, Reverendissime Pater, voveo Deo omnipotenti in Congregatione Clericorum Marianorum ab Immaculata Conceptione Beatissimae Virginis Mariae, secundum eiusdem Constitutiones, tria vota: castitatis, paupertatis et oboedientiae in annum (vel: in perpetuum). Sic me Deus adiuvet et haec sancta Evangelia". Cf. Const. (1930), nr. 94.

Vide: *Leges marianae*, 432.

B. Interrogatoria ponenda et responsoria facienda in ritu professionis religiosae

1. Statuta Patrum Marianorum (1723), caput I. 8

Novitius in ultimo scrutinio vota favorabilia nactus fuerit, priusquam admittatur ad professionem, **interrogabitur capitulariter** de dispositione haereditatis suae, et rerum saeculi [...] libere facienda; item de voluntate constanti in ordine perpetuo perseverandi ...

Do tych konstytucji nie dołączono rytuału, w sprawie formuły profesji odsyłają one do reguły. Wspomniane “interrogationes” (zob. wyżej: **interrogabitur**), zadawane podczas skrutynium, do czasu powstania rytuału może zastępowały dialog, poprzedzający zwykle akt profesji. – O zakresie egzaminu (skrutynium) nowicjuszy przed profesją mówią zarządzenia kapituły wydane w 1737 roku (nr 17), zob. *Capitula Generalia Marianorum...*, s. 119.

2. [Rituale], in: Statuta Patrum Marianorum (1750), pag. 48-49, 51: Forma suscipiendi ad solemnem professionem

Neoprofessum (...) genuflectentem, sedens Superior interrogat:

Superior: Habesne veram et sinceram voluntatem toto vitae tuae tempore in hac Sacra Congregatione Mariana constanter perseverandi?

R. Habeo, et humillime suscipi me peto, ardentissime desidero.

Superior: Visne serio Regulae nostrae, Statutis ac mandates Superiorum sine querela simpliciter obtemperare?

R. Volo cum omni iudicii proprii abnegatione.

Superior: Confidisne in Domino posse servare vota solemnia id est castitatem, obedientiam et paupertatem?

R. Confido, cum Divina Gratia, sicut et volo.

Superior: Promittisne **Mysterium Immaculatae Conceptionis B. V. Mariae tueri et omni conatu Honorem Ejus promovere?**

R. Promitto, et ad hoc totum me Eidem Virgini Electissimae dedico.

Superior: Promittisne Beatissimam Virginem **Mariam in Virtutibus Evangelicis imitari et vestigia ejus sequi?**

R. Promitto, Eamque in Dominam et Matrem meam perpetuo eligo.

Superior: Promittisne **animabus in Purgatorio degentibus** juxta vires tuas et omnem possibilitatem Suffragium praestare?

R. Promitto, et cunctanter praestabo.

Superior: Promittisne **ignorantes in Doctrina Christiana** juxta ritum Sacrae Romanae Ecclesiae ex mandato Superioris, et ex charitate **quoties occasio dabitur docere, et instruere?**

R. Promitto ex charitate proximi quam perfectissime adimplere conabor.

Superior: Ergo valide et sincere vis profiteri Regulam Imitationis Gloriosissimae Dominae nostrae Virginis Mariae, et vota solemnia emittere Castitatis, Obedientiae et Paupertatis?

R. Volo et me Deo Omnipotenti, atque Dei Genitrici Virgini Mariae **in perpetuum mancipium** voluntarie et libenter **trado**.

Superior: Ergo Frater charissime accede ad Professionem emittendam.

Tunc Neoprofessus junctas manus ponens super librum Regulae, quem tenet Superior, facit Professionem in hunc modum: Ego NN. etc.: uti est in Regula [caput VI]. Emissa Professione, canitur solemniter Te Deum Laudamus etc. [cum versibus et orationibus (!)]. Finita Professione et Ceremoniis expletis, Neoprofessus scribit suam Professionem in Libro ad id parato prout moris est.

.....

3. [Rituale], in: Reguła Zakonu Xięży Marianów (1791), pag. 41-43: Forma suscipiendi ad solemnem professionem:

Neoprofessum ...genuflectentem, sedens Superior interrogat:

Superior: Habesne veram et sinceram voluntatem toto vitae tuae tempore in hoc sacro Mariano Ordine constanter perseverandi?

R. Habeo, et humillime suscipi me peto, ac ardentissime desidero.

Superior: Visne serio Regulae nostrae, Statutis ac mandates Superiorum sine querela simpliciter obtemperare?

R. Volo, cum omni judicii proprii abnegatione.

Superior: Confidisne in Domino posse servare vota solemnia, id est, Castitatem, Obedientiam et Paupertatem?

R. Confido cum Divina gratia, sicut et volo.

Superior: Promittisne Mysterium Immaculatae Conceptionis B. V. Mariae tueri et omni conatu Honorem Ejus promovere?

R. Promitto, et ad hoc totum me Eidem Virgini Electissimae dedico.

Superior: Promittisne Beatissimam Virginem Mariam in virtutibus Evangelicis imitari et vestigia Ejus sequi?

R. Promitto, Eamque in Dominam et Matrem meam perpetuo eligo.

Superior: Promittisne Animabus in Purgatorio degentibus, juxta vires tuas et omnem possibilitatem suffragium praestare?

R. Promitto, et cunctanter praestabo.

Superior: Promittisne ignorantes in Doctrina Christiana juxta ritum sacrae Romanae Ecclesiae ex mandato Superioris, et ex charitate, quoties occasio dabitur, docere et instruere?

R. Promitto ex Charitate proximi, quam perfectissime adimplere conabor.

Superior: Ergo valide et sincere vis profiteri Regulam Imitationis Gloriosissimae Dominae nostrae Virginis Mariae, et emittere solemniter vota Castitatis, Obedientiae et Paupertatis?

R. Volo, et me Deo Omnipotenti, atque Dei Genitrici Virgini Mariae in perpetuum mancipium voluntarie et libenter trado.

Superior: Ergo Frater charissime accede ad Professionem emittendam.

Tunc Neoprofessus junctas manus ponens super librum Regulae, quem tenet Superior, facit Professionem in hunc modum:

FORMA PROFESSIONIS

In Nomine Sanctissimae Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti, Dignissimaeque DEI Matris Virginis MARIAE, ego N.N. promitto et voveo DEO ac Virgini MARIAE, et omnibus Sanctis et Tibi N.N. (*exprimatur Titulus Superioris in cujus manu fit Professio*) toto tempore vitae meae observare Regulam decem Beneplacitorum Beatae Mariae Virginis, vivendo in Castitate et Obedientia, atque Paupertate Sancta, conformando mores ad ipsam Regulam eo obligationis genere, quo in ea, et per eam adstringuntur et obligantur illius Professores.

Recipiens autem Professionem dicat: Si haec observaveris, promitto tibi, quod Dominum JESUM Remuneratorem habebis in Coelis.

Et omnes Assistentes alta voce respondeant, Amen.

Toż samo po Polsku dla Braciszków (...).

Emissa Professione, canitur solemniter *Te Deum laudamus, etc.* [*cum versibus et orationibus*].

.....

4. Manuale rituum (1950), pag. 25-27; Manuale rituum (1963), pag. 41-43:

Ritus professionis perpetuae (...):

Superior: * Habesne veram et sinceram voluntatem toto vitae tempore in hac Congregatione constanter perseverandi ?

Sodalis: * Habeo et humillime suscipi me peto, et ardentissime desidero.

Superior: * Visne serio Constitutionibus, Instructionibus et mandatis Superiorum sine quaerela, simpliciter obtemperare?

Sodalis: * Volo cum omni iudicii proprii abnegatione.

Superior: * Confidisne in Domino te posse servare vota religiosa, id est: paupertatem, castitatem et obedientiam?

Sodalis: * Confido cum divina gratia, sicut et volo.

Superior: * Promittisne cultum Immaculatae Conceptionis beatae Mariae Virginis tueri et omni conatu honorem eius promovere?

Sodalis: * Promitto et ad hoc totum me eidem Virgini electissimae dedico.

Superior : * Promittis ex caritate erga Deum et primum omni studio et ratione saluti et perfectioni aliorum incumbere?

Sodalis: * Promitto et ad hunc finem officia mihi impoita quam perfectissime adimplere conabor.

Superior : Deo gratias.

Quo dicto, Superior surgit et breviter sodales alloquitur de totalis et perfectae oblationis praestantia. Sermone finito, sedet et tenet librum Evangeliorum, super quem vota nuncupaturus manum dexteram ponens, altera vero candelam accensam tenens, facit professionem hoc modo:

Ego N. N. coram beatissima Virgine Maria, – Sancto Ioseph, – Sanctis Apóstolis Petro et Paulo, * et omnibus Sanctis, – in manus tuas, Reverendissime Pater, – voveo Deo Omnipotenti – in Congregatione Clericorum Regularium Marianorum * ab Immaculata Conceptione beatissimae Virginis Mariae, – secundum eiusdem Constitutiones, – tria vota simplicia: – paupertatis, – castitatis – et obedientiae in perpetuum. – Sic me Deus adiuvet * et haec Sancta Evangelia.

Et osculatur librum Evangeliorum. Superior vero ei respondet:

Et ego, si haec observaveris, in nomine Dei Omnipotentis, promitto tibi vitam aeternam.

.....

5. Ordo Professionis Religiosae in Congregatione Marianorum (1973), cum mutationibus Primi Conventus Generalis:

Interrogationes ante vota perpetua:

a. Frater dilectissime /Fratres dilectissimi/, visne /vultisne/ iam per baptismum peccato mortuus /mortui/ Deo vivere et nunc perpetuae professionis titulo intrare Eius consecrari?

R. Volo.

b. Visne /vultis/ Dei adiuvante gratia, eandem vitam perfectae castitatis, obedientiae et paupertatis, quam Christus Dominus eiusque Mater Virgo Immaculata sibi elegerunt, amplecti et in perpetuum servare?

R. Volo.

c. Visne /vultisne/, Evangelium studiose sectando, ex caritate Dei et proximi pro aliorum perfectione et salute impense incumbere, ut tam vivi quam defuncti beatitudinem aeternam consequantur?

R. Volo.

d. Visne /vultisne/ omni studio et conatu Beatissimae Mariae Virginis immaculatae conceptae cultum tueri et promovere, eiusque vestigium sequens /sequentes/ et eius auxilio adiutus /adiuti/ Christo et Ecclesiae servire?

R. Volo.

.....

ANEKS 2:

POLSKIE TEKSTY FORMUŁY PROFESJI ORAZ DIALOGU PRZED ŚLUBOWANIEM

A. FORMUŁA PROFESJI

1. OBLATIO bł. Ojca Stanisława PAPCZYŃSKIEGO (11.XII.1670)

W imię Pana Naszego, Jezusa Chrystusa Ukrzyżowanego. Amen.

1. Ja, Stanisław od Jezusa i Maryi Papczyński, według ciała syn Tomasza z Podegrodzia, z Diecezji Krakowskiej, mając lat czterdzieści, ofiaruję i poświęcam Bogu Ojcu Wszechmogącemu i Synowi, i Duchowi Świętemu oraz Bogurodzicy, zawsze Dziewicy Maryi bez zmyły pierwородnej poczętej, moje serce, moją duszę, rozum, pamięć, wolę, uczucia, cały umysł, całego ducha, zmysły wewnętrzne i zewnętrzne, i ciało moje, niczego zupełnie sobie nie zostawiając, abym w taki sposób był odtąd cały **slugą** tegoż Wszechmogącego i błogosławionej Dziewicy Maryi.

2. Przyrzekam Im przeto, że będę służył do końca mego życia w czystości i z gorliwością w tym Towarzystwie Księży Marianów Niepokalanego Poczęcia (które chcę z Bożej łaski założyć), i że dostosuję mój sposób życia do jego praw, ustaw i obrzędów, i że nigdy ani nie spowoduję, ani nie pozwolę, ani nie zgodzę się, nawet pośrednio, aby zostały one w jakiś sposób zniesione lub zmienione, ani by od nich udzielono dyspensy, chyba że z poważnej i zgodnej z prawem konieczności.

3. Przyrzekam ponadto rozsądnie rozumiane posłuszeństwo Jego Świątobliwości Namiestnikowi Jezusa Chrystusa i jego delegowanej władzy oraz wszystkim moim pośrednim i bezpośrednim przełożonym, i to, że nie będę posiadał niczego jako własności prywatnej, ale że wszystko będę uważał za własność wspólną.

4. Wyznaję, że wierzę we wszystko, w co wierzy święty Kościół Rzymski i co w przeszłości poda do wierzenia; zwłaszcza zaś **wyznaję, że Najświętsza Boża Rodzicielka Maryja poczęta została bez zmyły pierwородnej, i obiecuję, że będę szerzył Jej cześć i bronił jej nawet kosztem mego życia.** Tak mi dopomóż Bóg i ta Święta Boża Ewangelia.

Zob. *Pisma zebrane*, 1422-1423; tekst według krytycznego wydania, w: C. Krzyżanowski, *Scripta historica*, Varsaviae 1999, 29-30; por. F. Smagorowicz, *Data powstania Zgromadzenia Księży Marianów*, „MIC Information” 4/2003, 18-22

2. NORMA VITAE (1694), rozdz. I. 6:

Wzór profesji, która powinna być składana po upływie okresu próbnego, będzie następujący:

Ja N., syn N., z diecezji N., lat N., dobrowolnie i bez przymusu, z czystej miłości do Boga, dla większej Jego chwały i czci Najwybrańszej Dziewicy, dla wspomagania zmarłych pozbawionych pomocy, zwłaszcza żołnierzy i zmarłych wskutek zarazy, ofiarowuję się Boskiemu Majestatowi i Bogurodzicy Dziewicy Maryi w Zgromadzeniu Zakonnym jej Niepokalanego Poczęcia Księży Rekolektów, czyli eremitów marianów, i to na zawsze i nieodwołalnie, oraz ślubuję ubóstwo, czystość i posłuszeństwo [wobec] jego przełożonego.

Tak mi dopomóż Bóg i ta święta Ewangelia.

Zob. Bł. Stanisław Papczyński, *Reguła życia*, tłum. K. Krzyżanowski, w: *Pisma zebrane*, pod red. A. Pakuły, Warszawa 2007, 48-49; por. O. S. Papczyński, *Reguła życia zakonnego*, tłum. R. Sawa, Lublin-Warszawa 1996, 11.

.....

3. [RITUALE], w: *Reguła Zakonu Xięży Marianów (1791)*, 43-44:

W Imię Przenajświętszej Trójcy, Ojca i Syna i Ducha Świętego, i Najgodniejszej Panny Maryi Bożej Matki*.

Ja N.N. obiecuję i ślubuję Bogu i Pannie MARYI i wszystkim Świętym, i Tobie NN. (tu wyrazić trzeba tytuł Przełożonego, w którego ręku czyni się Professja) [przez czas] całego życia mego zachować Regułę dziesięciu Cnót upodobanych Błogosławionej MARYI Panny, żyjąc w Czystości, Posłuszeństwie i Ubóstwie Świętym, sposobiąc obyczaje moje do samej Reguły, tym obowiązku sposobem, jakim w niej i przez nią są przywiązani i obowiązani Jej Professowie.

(Przyjmujący do Professji niech mówi). Jeżeli to zachowasz, obiecuję, że od Pana Jezusa nadgodę mieć będziesz w Niebie. *A wszyscy asystujący obecni odpowiedzą:* Amen.

Emissa Professione canitur solemniter Te Deum laudamus, etc (...).

Finita Professione et Ceremoniis expletis, Neoprofessus scribit suam Professionem in Libro ad id parato, prout moris est.

* Ten i następne teksty staropolskie są przytoczone według zasad podanych w „Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku” (red. K. LEPSZY, Wrocław 1953).

.....

4. KONSTYTUCJE ZGROMADZENIA (1930), 94.

Składa się profesję publicznie tak, by się stała wiadomą na zewnątrz, a to z zachowaniem przyjętego przez Zgromadzenie ceremonjału. Na znak złożonej profesji, współbracia otrzymują krzyż. Forma profesji jest następująca :

Ja N. N., wobec Najświętszej Marji Panny Świętego Józefa, Świętych Apostołów Piotra i Pawła i Wszystkich Świętych, w ręce Twoje Przewielebny Ojcze, ślubuję Bogu Wszzechmogącemu w Zgromadzeniu Księży Marjanów od Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marji Panny, według Konstytucji tegoż, trzy śluby proste: ubóstwa, czystości i posłuszeństwa na rok (lub: na zawsze). Tak niech mi dopomoże Bóg i ta święta Ewangelja.

Po złożeniu ślubów współbracia przyrzekają wytrwać w Zgromadzeniu bez względu na największe trudności, duchowni zaś zobowiązują się nadto unikać ubiegania się o godności.

.....

5. MANUALE RITUUM (1950 i 1963)

FORMUŁA ŚLUBOWANIA*:

Ja,, wobec Najświętszej Maryi Panny, świętego Józefa, świętych apostołów Piotra i Pawła i wszystkich świętych, w ręce Twoje, Przewielebny Ojcze, składam Bogu Wszechmogącemu w Zgromadzeniu Księży Marianów od Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, według Konstytucji tegoż, trzy śluby proste: ubóstwa, czystości i posłuszeństwa na rok (na zawsze).

Tak niech mi dopomoże Bóg i ta święta Ewangelia.

Nadto przyrzekam (...) trwanie w Zgromadzeniu (...). Oprócz tego przyrzekam (...), że nie będę zabiegał (...) [dot. urzędów i godności].

*Taki przekład formuły ślubów był faktycznie stosowany, np. w roku 1961 i w latach następnych. O tym świadczą np. osobiste dokumenty autora tego artykułu.

.....

6. RYTUAŁ MARIANŃSKI (1983), s. 84 [oprac. według *Ordo professionis* (1973)]

Formuła ślubowania:

Ja, N.N. ,+ na chwałę Boga + oraz ku czci Najświętszej Maryi Dziewicy + i wszystkich świętych + wobec całej Wspólnoty + przez ręce Twoje, Czcigodny Ojcze + składam Bogu Wszechmogącemu + w Zgromadzeniu Marianów + pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Błogosławionej Maryi Dziewicy + według Konstytucji Zgromadzenia + trzy śluby proste: + czystości + ubóstwa + i posłuszeństwa + na rok (lub: na zawsze).

+ Tak niech mi dopomoże Bóg + i ta święta Ewangelia.

.....

7. KONSTYTUCJE ZGROMADZENIA (Rzym, 1988), 176:

Profesję składa się według następującej formuły:

„Ja, N. N., na chwałę Boga oraz na cześć Najświętszej Maryi Panny i wszystkich Świętych, wobec całej Wspólnoty, na Twoje ręce, Najczcigodniejszy Ojcze, ślubuję Bogu Wszechmogącemu w Zgromadzeniu Księży Marianów Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, według Konstytucji tego Zgromadzenia, trzy śluby: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa na rok (lub: na zawsze).

Tak niech mi dopomoże Bóg i ta święta Ewangelia”.

Zob. wyd. pol. Warszawa 1991, s. 107-108.

8. Rytuał Mariański (2005), wersja przyjęta przez kap. gen. w 2005 roku:

Brat składający śluby podchodzi do celebransa, klęka i czyta własnoręcznie napisaną formułę profesji i przyrzeczeń.

Formuła profesji jest następująca:

Ja, N. N., + na chwałę Boga + oraz na cześć Najświętszej Maryi Panny + i wszystkich Świętych, + wobec całej Wspólnoty, + na Twoje ręce, Najczcigodniejszy Ojcze, + ślubuję Bogu Wszechmogącemu + w Zgromadzeniu Księży Marianów + Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, + według Konstytucji tego Zgromadzenia, + trzy śluby: + czystości, + ubóstwa + i posłuszeństwa + na rok + lub: na zawsze. +
Tak niech mi dopomoże Bóg + i ta święta Ewangelia.

Po słowach „Tak niech mi dopomoże Bóg...” całuje księgę z tekstem Ewangelii. I pozostaje na miejscu. Następnie składa przyrzeczenie wytrwania w Zgromadzeniu bez względu na trudności.

Zob. Konst. 176 (formuła); końcowy werset formuły występuje w „Oblatio,, (1670), Norma vitae (1694]), Ápeigos (922), Manuale rituum (1950, 1963).

Formuła przyrzeczenia jest następująca:

Nadto przyrzekam na zawsze + że będę się starał przy pomocy łaski Bożej + o trwanie w Zgromadzeniu + i nigdy z jakiegokolwiek powodu + nie przyczynię się do naruszenia karności + lekceważenia jej lub wyłamania się, + lecz przeciwnie, + przyrzekam, że dołożę wszelkich starań, + by nawet w czasie przebywania poza wspólnotą + urządzić swe życie zgodnie z Konstytucjami i Dyrektorium Zgromadzenia + oraz pozostawać we właściwej łączności z Przełożonymi i resztą braci.

Po przyrzeczeniu neoprofes wieczysty podchodzi do ołtarza, składa na nim swoją kartę ślubów, podpisuje ją na ołtarzu i tam pozostawia. Następnie wraca na swoje miejsce. W czasie składania podpisu schola może wykonać śpiew odpowiedni do tego momentu.

Zob. Ápeigos (1922) II 7; Manuale rituum (1950, 1963) 29-30, 44-45; Konst. 91-92, 95, 148; D 56; Konwent Gen. (1973), projekt rytuału; Kap. Gen. (1981), dekret 3; Kap. Gen. (1999), Apel 1.

.....

9. Rytuał profesji zakonnej zatwierdzony przez KKBiDS (2009), wyd. w 2010 r.

Po zakończeniu litanii celebrans siada i trzyma przed sobą księgę Ewangelii lub Pismo święte; dwaj profesci podchodzą do niego i stojąc, asystują w roli urzędowych świadków. Kandydaci pojedynczo przystępują do celebransa, klękają i odczytują formułę ślubów, napisaną uprzednio własnoręcznie.*

Ja, N. N., + na chwałę Boga + oraz na cześć Najświętszej Maryi Panny + i wszystkich Świętych, + wobec całej Wspólnoty, + na Twoje ręce, Najczcigodniejszy Ojcze, + ślubuję Bogu Wszechmogącemu + w Zgromadzeniu Księży Marianów + Niepokalanego Poczęcia

Najświętszej Maryi Panny, + według Konstytucji tego Zgromadzenia, + trzy śluby: + czystości, + ubóstwa + i posłuszeństwa + na zawsze. + Tak niech mi dopomoże Bóg + i ta święta Ewangelia.

Ślubujący całuje księgę z tekstem Ewangelii i pozostaje na miejscu; celebrans nadal siedząc, mówi:

A ja, w imieniu Kościoła
i naszej braterskiej wspólnoty
przyjmuję Twoje śluby
i jeśli je zachowasz, obiecuję ci
ze strony Boga wszechmogącego
życie wieczne.

Kandydat wraca na swoje miejsce.

*Gdy wszyscy złożą śluby, ponownie klękają przed celebransem i razem mówią przyrzeczenie wytrwania w Zgromadzeniu bez względu na trudności**:*

Nadto przyrzekam na zawsze + że będę się starał przy pomocy łaski Bożej + o trwanie w Zgromadzeniu + i nigdy z jakiegokolwiek powodu + nie przyczynię się do naruszenia karności + lekceważenia jej lub wyłamania się, + lecz przeciwnie, + przyrzekam, że dołożę wszelkich starań, + by nawet w czasie przebywania poza wspólnotą + urządzić swe życie zgodnie z Konstytucjami i Dyrektorium Zgromadzenia + oraz pozostawać we właściwej łączności z Przełożonymi i resztą Braci.

Każdy osobno podchodzi do ołtarza, składa na nim swoją kartę ślubów, podpisuje ją i tam zostawia, następnie wraca na swoje miejsce. W czasie składania podpisów schola może wykonać śpiew, odpowiedni do tego momentu, na przykład „Suscipe me, Domine” (Ps119,116).

* _Końcowy werset „Tak niech mi dopomoże...” występuje w *Oblatio* [1670], *Norma vitae* [1694] I. 6, *Ápeigos* [1922], *Manuale rituum* [1963]; zob. K 176

** _Por. *Ápeigos* (1922) II 7; *Manuale rituum* (1963) 29-30, 44-45; K 91-92, 95, 148; D 56; *Konwent Gen.* (1973), projekt; *Kap. Gen.* (1981), Dekret 3; *Kap. Gen.* (1999), Apel 1.

B. FORMUŁY DIALOGU PRZED ŚLUBOWANIEM

1. Statuta Patrum Marianorum (1723), caput I.8

Do tych konstytucji nie dołączono rytuału. Nie wiemy, czy już był przygotowany. W sprawie formuły profesji statuty odsyłają do reguły; natomiast do czasu powstania rytuału “interrogationes”, poprzedzające zwykle akt profesji, mogły być stawiane podczas skrutynium. Czy tekst niżej podany, upoważnia do takiego wniosku?.

Novitius in ultimo scrutinio vota favorabilia nactus fuerit, priusquam admittatur ad professionem, **interrogabitur capitulariter** de dispositione haereditatis suae, et rerum saeculi [...] libere facienda; item de voluntate constanti in ordine perpetuo perseverandi ...

2. [RITUALE], w: Statuta Patrum Marianorum (1750), 50-51:

[Obrzęd profesji: pytania i odpowiedzi „po polsku dla Braci”]

Sup. Czy masz Braciszku szczyrą i prawdziwą wolę całego życia twego czasu w tej Świętej Maryi Panny Kongregacji statecznie przetrwać?

Odp. Mam, i jako najpokorniej przyjąć mię upraszam, i gorąco pragnę.

Sup. Chceszże usilnie Regule, Statutom naszym, i rozkazom Przełożonych bez utyskiwania po prostu być posłusznym?

Odp. Chcę ze wszelkim własnej się woli mojej wyrzeczeniem.

Sup. Masz ufność w Panu, że będziesz mógł zachowywać śluby solenne: to jest, Czystości, Posłuszeństwa, i Ubóstwa?

Odp. Ufam za łaską Boską, jako i chcę.

Sup. Obiecujesz Tajemnicę Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Panny Maryi utrzymywać, i wszelką siłą Jej honor promować?

Odp. Obiecuję, i na to **całego siebie** tejże Pannie Najchwalebniejszej **dedykuję**.

Sup. Masz stateczną wolę Maryją Pannę w cnotach ewangelicznych w Regule wyrażonych naśladować, i [za] przykładem Jej postępować?

Odp. Mam, i Onęsz za Panią i Matkę sobie wiecznie obieram.

Sup. Obiecujesz się Duszom w Czyścju będącym według sił twoich, usilną miłością, i politowaniem ratunek dawać?

Odp. Obiecuję, i nieustannie o ratunek ich starać się będę.

Sup. Podejmujesz się nieumiejętnych Nauki Chrześcijańskiej według Ustawy Świętego Kościoła Rzymskiego za rozkazem Przełożonych, ile się okazja poda, nauczać?

Odp. Podejmuję z miłości bliźniego, i to jak najdoskonalej pełnić się obowiązuję.

Sup. Tedy właśnie, i szczyrze chcesz przyjąć Regulę Naśladowania Najchwalebniejszej Pani naszej Panny MARYI, i śluby solenne Czystości, Posłuszeństwa, i Ubóstwa uczynić?

Odp. Chcę, i siebie Bogu Wszechmogącemu, jako i Bożej Rodzicielce Pannie Maryi za wiecznego niewolnika dobrowolnie i chętnie oddaję.

Sup. Więc tedy najmilszy Bracie przystępój do uczynienia Professyi.

Tu już czyni Professyą w wyżej opisany sposób, (...). Finita Professione et Ceremoniis expletis, Neoprofessus scribit suam Professionem in Libro ad id parato prout moris est.

.....

3. [RITUALE], w: **Reguła Zakonu Xięży Marianów (1791), 46-47:**

PYTANIA (...), PO POLSKU TEŻ SAME DLA BRACISZKÓW CZYNIĄCYCH PROFESSYĘ:

Sup: Czy masz szczerą i prawdziwą wolą w czasie całego życia twego, w tym Świętym Zakonie statecznie przetrwać?

Odp: Mam, i jako najpokorniej przyjąć mnie upraszam, i najgoręcej pragnę.

Sup: Chceszże prawdziwie Regule naszej, Ustawom i rozkazom Przełożonych bez utyskiwania być posłusznym?

Odp: Chcę z wszelkim zdania własnego wyrzeczeniem się.

Sup: Masz ufność w Panu, iż będziesz mógł zachować śluby Solenne, to jest: Czystość, Posłuszeństwo i Ubóstwo?

Odp: Ufam za Łaską Boską, jako i chcę.

Sup: Obiecujeszże Tajemnicę Niepokalanego Poczęcia Błogosławionej Panny MARYI utrzymywać, i wszelką usilnością Honor Jej wywyższać?

Odp: Obiecuję, i na to całego siebie Tejże Pannie Najświętszej oddaję.

Sup: Obiecujeszże Najbłogosławięszą Pannę w Cnotach Ewangelicznych naśladować, i w ślady Jej wstępować?

Odp: Obiecuję, i Onęż za Panią i Matkę moją wiecznie obieram.

Sup: Obiecujeszże Duszom w Czyścju będącym według sił twoich i wszelkiego przemożenia ratunek dawać?

Odp: Obiecuję, i o ratunek ich starać się będę.

Sup: Obiecujeszże nieumiejętnych Nauki Chrześcijańskiej, według Obrządku Kościoła Świętego Rzymskiego z rozkazu Przełożonych, ile się okazja poda, nauczać i oświecać?

Odp: Obiecuję z miłości bliźniego, i to jak najdoskonalej wypełnić usiłować będę.

Sup: Więc mocno i szczerze chcesz przyjąć Regułę Naśladowania Najchwalebniejszej Pani naszej Panny MARYI, i śluby solenne Czystości, Posłuszeństwa i Ubóstwa uczynić?

Odp: Chcę, i siebie BOGU Wszechmogacemu, jako i Bożej Rodzicielce Pannie MARYI za wiecznego niewolnika dobrowolnie i chętnie oddaję.

Sup: Więc Bracie Najmilszy przystąp do uczynienia Professyi.

Tu już czyni professją w sposobie wyżej opisanym.

.....

4. MANUALE RITUUM (1950 i 1963)

OBRZĘD PROFESJI WIECZYSTEJ:

1. Czego żądasz, Bracie?

– Czcigodny Ojcze, pokornie proszę o dopuszczenie mnie do złożenia ślubów wieczystych w Zgromadzeniu Xięży Marianów, abym mógł w nim łatwiej dojść do zbawienia wiecznego.

2. Czy rzeczywiście masz szczerą wolę przez całe swe życie stale trwać w Zgromadzeniu?
 - Tak, pragnę tego najgoręcej i dlatego bardzo pokornie proszę o przyjęcie mnie.
3. Czy chcesz naprawdę poddać się najzupełniej szczerze Konstytucjom, Instrukcjom i poleceniom przełożonych?
 - Chcę, wyrzekając się całkowicie własnego sądu.
4. Czy ufasz w Pana, iż zdołasz zachować śluby zakonne: czystości, posłuszeństwa, i ubóstwa?
 - Ufam przy pomocy Bożej i pragnę też tego.
5. Czy przyrzekasz bronić tajemnicy Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i z całą usilnością szerzyć Jej chwałę?
 - Przyrzekam i dlatego też siebie całego poświęcam tejże Dziewicy.
6. Czy przyrzekasz z miłości względem Boga i bliźniego z całą usilnością i na wszelki sposób oddać się sprawie zbawienia i udoskonalenia innych?
 - Przyrzekam i będę usiłował powierzone mi w tym celu zadania jak najdoskonalej wypełnić.

Celebrans: Deo gratias !

Nota. Taki przekład "pytań i odpowiedzi" był faktycznie stosowany, na przykład w roku 1961 i w latach następnych.

5. ORDO PROFESSIONIS RELIGIOSAE IN CONGREGATIONE MARIANORUM

(1973)

Teksty pytań i odpowiedzi oraz formuły ślubowania ustalone na Konwencji Generalnym (1973) były zastosowane w Rytuale Mariańskim (1983, dla Polski) i w rytuałach dla prowincji w U.S.A. i w Brazylii:

Celebrans:

Drogi bracie! Przyjmując kiedyś chrzest święty umarłeś dla grzechu, aby żyć dla Boga, czy chcesz teraz przez profesję wieczystą jeszcze ściślej związać się z Bogiem i Jemu poświęcić swe życie?

Ślubujący: Chcę.

Celebrans:

Wsparty łaską Boga, który wzywa i udziela pomocy, czy chcesz podjąć i praktykować sposób życia w doskonałej czystości, posłuszeństwie i ubóstwie, którego przykład dał Jezus Chrystus i Niepokalanie Poczęta Najświętsza Maryja Panna?

Ślubujący: Chcę.

Celebrans:

Powodowany miłością Boga i bliźniego, sam żyjąc według Ewangelii Pana, czy chcesz służyć innym w osiągnięciu przez nich doskonałości i zbawienia, aby wszyscy ludzie, żywi i zmarli, doszli do życia wiecznego w niebie?

Ślubujący: Chcę.

Celebrans:

Czy chcesz zdecydowanie i gorliwie bronić czci i szerzyć kult Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej oraz służyć Chrystusowi i Kościołowi na wzór i z pomocą Maryi?

Ślubujący: Chcę.

Celebrans potwierdzając złożoną decyzję, mówi: Niech ci w tym dopomoże swoją łaską Bóg Wszechmogący.

Wszyscy mówią: Amen.

Formuła ślubowania:

Ja... NN... + na chwałę Boga + oraz ku czci Najświętszej Maryi Dziewicy + i wszystkich świętych + wobec całej Wspólnoty + przez ręce Twoje, Czcigodny Ojcze + składam Bogu Wszechmogącemu + w Zgromadzeniu Marianów + pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Błogosławionej Maryi Dziewicy + według Konstytucji Zgromadzenia + trzy śluby proste: + czystości + ubóstwa + i posłuszeństwa + na zawsze.

+ Tak niech mi dopomoże Bóg + i ta święta Ewangelia.

Profes całuje księgę Ewangelii, następnie wstaje i podchodzi do ołtarza i składa podpis na formularzu swojej profesji, który pozostawia na ołtarzu i wraca na swoje miejsce.

Po złożeniu podpisu, ślubujący klęka przed przełożonym i składa przyrzeczenie wytrwania w Zgromadzeniu bez względu na trudności:

Nadto przyrzekam na zawsze + że będę się starał przy pomocy Bożej o trwanie w Zgromadzeniu + i nigdy z jakiegokolwiek powodu + nie przyczynię się do naruszenia karności + lekceważenia jej lub wyłamania się + lecz przeciwnie + przyrzekam, że dołożę wszelkich starań + by nawet w czasie przebywania w odosobnieniu + zmuszony do tego warunkami + urządzić swe życie zgodnie z Konstytucjami i Dyrektorium Zgromadzenia + oraz pozostawać w łączności właściwej z Przełożonymi i resztą braci.

6. Rytuał Mariański (2005), przyjęty przez kap. gen. w 2005 roku

Kandydat do profesji podchodzi do celebransa, klęka przed nim, a ten pyta go, czy jest gotowy poświęcić się Bogu i dążyć do doskonałej miłości według Konstytucji Zgromadzenia. Odpowiadając na pytania, mówi „Chcę”.

C. Drogi bracie!

Przez chrzest święty umarłeś dla grzechu, i zostałeś poświęcony Bogu. Pytam cię: Czy chcesz jeszcze pełniej Jemu się poświęcić przez wieczystą profesję zakonną?

K. Chcę.

(por. Konst. 1, 4, 30, 32, 73)

C. Czy chcesz z pomocą łaski Bożej przyjąć i na zawsze zachować sposób życia w doskonałej czystości, w ubóstwie i posłuszeństwie, którego przykład dali Chrystus Pan i Jego Matka, Niepokalanie Poczęta Najświętsza Maryja Panna?

K. Chcę.

(por. Konst. 1, 5, 20-22, 24)

C. Czy chcesz szerzyć kult Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej i bronić Jej czci oraz służyć Chrystusowi i Kościołowi na wzór i z pomocą Maryi?

K. Chcę.

(por. Konst. 6, 16, 117, 145)

C. Czy chcesz przykładem ewangelicznego życia służyć dziełu zbawienia, aby żyjących prowadzić drogą świętości, a zmarłych wspomagać modlitwą i ofiarą?

K. Chcę.

(por. Konst. 2-3, 7-8, 10, 19, 23, 80-81, 118; Dyrektorium 1, 36)

Celebrans potwierdza decyzję brata tymi słowami:

C. Wszechmogący Bóg, który rozpoczął w tobie dobre dzieło, niech dopomoże ci swoją łaską.
W. Amen.

Brat składający śluby podchodzi do celebransa, klęka i czyta własnoręcznie napisaną formułę profesji i przyrzeczeń [zob. wyżej]. Po słowach „Tak niech mi dopomoże Bóg...” całuje księgę z tekstem Ewangelii. I pozostaje na miejscu. Następnie składa przyrzeczenie wytrwania w Zgromadzeniu według formuły jak wyżej.

Po przyrzeczeniu neoprofes wieczysty podchodzi do ołtarza, składa na nim swoją kartę ślubów, podpisuje ją na ołtarzu i tam pozostawia. Następnie wraca na swoje miejsce. W czasie składania podpisu schola może wykonać śpiew, odpowiedni do tego momentu, np. "Suscipe me Domine".

7. Rytuał profesji zakonnej zatw. przez KKBiDS (2009), wyd. w 2010 r., nr 82

PYTANIA

Po zakończeniu homilii i po odpowiednim czasie skupienia kandydaci wstają i podchodzą do celebransa, stają przed nim; celebrans, siedząc w miejscu przewodniczenia lub przed ołtarzem, zadaje im pytania, na które odpowiadają wspólnie, lecz każdy z nich mówi „Tak, chcę” we własnym imieniu.

Celebrans pyta:

Drodzy bracia,

przez chrzest święty umarliście już dla grzechu i zostaliście poświęceni Bogu.

Pytam każdego z was: Czy chcecie teraz należeć pełniej do Boga na mocy nowego i ostatecznego tytułu wieczystej profesji w mariańskiej wspólnotcie zakonnej?

Kandydaci wszyscy razem odpowiadają:

Tak, chcę.

Celebrans:

Czy chcecie z pomocą Bożą przyjąć i zachować aż do śmierci sposób życia w doskonałej czystości, posłuszeństwie i ubóstwie, który wybrał błogosławiony Ojciec Założyciel, naśladowując przykład Jezusa Chrystusa?

Kandydaci:

Tak, chcę.

Celebrans:

Czy chcecie zgłębiać i głosić misterium Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, żyć nim na co dzień i na wzór Niepokalanej Maryi niepodzielnym sercem służyć Chrystusowi i Kościołowi?

Kandydaci:

Tak, chcę.

Celebrans:

Czy chcecie żyjących prowadzić drogą świętości, a zmarłych wspomagać modlitwą i ofiarą, służąc dziełu zbawienia [także] ewangelicznym sposobem życia?

Kandydaci:

Tak, chcę.

Celebrans potwierdza ich decyzję tymi lub podobnymi słowami:

Bóg, który rozpoczął w was dobre dzieło, niech dopomoże wam swoją łaską. Jemu chwała na wieki.

W. Amen.

UROCZYSTE BŁOGOSŁAWIENSTWO, CZYLI KONSEKRACJA PROFESÓW (nr 91)

Następnie kandydaci klękają, a celebrans z wyciągniętymi rękami odmawia modlitwę błogosławieństwa. Można odmówić formułę tutaj zamieszczoną lub wybrać inną...

C. Boże, źródło i sprawco wszelkiej świętości,
Ty tak umiłowałeś ludzi,
że uczyniłeś ich uczestnikami Twego Boskiego życia
i w swoim miłosierdziu nie chciałeś,
aby grzech Adama i nieprawości świata
zatarły zamysł Twojej miłości.
Albowiem już w najdawniejszych czasach
w osobie Abla dałeś nam przykład niewinnego życia
i w swojej opatrności w ciągu wieków
wzbudzałeś z potomków narodu wybranego
świętych mężów i niewiasty,
odznaczających się cnotami.

Wśród nich jaśnieje Córa Syjonu,
błogosławiona Maryja Dziewica,
niepokalanie poczęta.
Z Jej dziewiczego łona narodziło się Słowo
dla zbawienia świata,
nasz Pan, Jezus Chrystus.
On to, ozdobiony Twoją świętością, Ojcze,
stał się ubogim, aby nas ubogacić
i przyjął postać sługi, aby nas uczynić wolnymi;

przez Tajemnicę Paschalną
odkupił świat w niewymownej miłości,
uświęcił Twój Kościół,
i obdarzył Go Darami Ducha Świętego.

Także Ty, Ojcze,
tajemniczym głosem tego samego Ducha
pociągnąłeś do naśladowania Chrystusa
niezliczone rzesze synów,
a wśród nich wzbudziłeś sługę Twego,
błogosławionego Stanisława od Jezusa i Maryi,
do szerzenia kultu Niepokalanego Poczęcia
Najświętszej Maryi Panny, do orędownictwa za
cierpiącymi w czyścicu i rozszerzania Twego
królestwa na ziemi.

Wejrzyj, Panie, na tych naszych braci,
których łaskawie powołałeś do wspólnoty,
założonej przez błogosławionego Stanisława
i odnowionej przez błogosławionego Jerzego,
i wlej w nich Ducha świętości,
aby to, co dzisiaj, za Twoją przyczyną,
ochotnie i radośnie przyrzekli,
mogli zachować w świętym życiu aż do śmierci.

Niech się wpatrują w przykład Boskiego Mistrza
i wytrwale Go naśladowują.
Misterium niepokalanego poczęcia Maryi Dziewicy
niech będzie dla nich znakiem i pomocą
w życiu duchowym i w posłudze apostolskiej.
Niech zachowają, Boże, nienaruszoną czystość,
radosne ubóstwo i ofiarne posłuszeństwo.
Sprawy święte niech noszą i rozważają w swoim sercu,
oddani modlitwie i pobożności jak Maryja.
Niech podobają się Tobie przez pokorę
i przylgną do Ciebie z żarliwą miłością.
Niech innym służą z prawdziwym oddaniem.
W doświadczeniach czy chorobie niech będą cierpliwi.
Zachowując stałość w wierze
niech się radują nadzieją i działają z miłością.
Niech przykład ich życia buduje Kościół,
przyczynia się do zbawienia świata
i niech będzie świetlanym znakiem dóbr przyszłych.

Boże, Ojcze Święty,
bądź dla nich podporą i przewodnikiem,
a gdy staną przed tronem Twego Syna,
bądź im prawdziwą nagrodą,
aby radowali się z całkowitego poświęcenia
swojego życia Tobie i braciom;

a umocnieni w Twojej miłości,
niech wyśpiewują w niebie
nieustanną chwałę Twoją
w zgromadzeniu Świętych.
Przez Chrystusa, Pana naszego.

Zebrani okazują swoją radość, wspólnie odpowiadając:

W. Amen.

WRĘCZENIE KRZYŻA (nr 92)

*Po uroczystym błogosławieństwie, nowi profes otrzymują poświęcone krzyże jako znak
ślubów wieczystych. Podchodzą oni do celebransa, ten każdemu z nich wręcza (lub nakłada)
krzyż, mówiąc*:*

Przyjmij, bracie, krzyż, znak miłości Chrystusa
oraz posłannictwa, do którego wybrał cię Pan.

Neoprefes mówi: Amen.

Albo te słowa (por. Gal 6, 14):

Przyjmij, bracie, krzyż Pana
i wiedz, że nie możesz szukać czego innego,
jak tylko Jezusa i to ukrzyżowanego.
Życie twoje ma być ukryte z Chrystusem w Bogu.

Nie daj, Boże, abyś miał się chlubić z czego innego,
jak tylko z krzyża Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Neoprefes mówi: Amen.

Po ucałowaniu krzyża wraca na swoje miejsce.

.....

*Jeśli jest wielu profesów albo z innej słusznej przyczyny, celebrans może powyższą formułę
wypowiedzieć jeden raz, kierując ją do wszystkich; po wspólnej odpowiedzi „Amen”
podchodzą kolejno do celebransa po krzyż. W czasie przekazywania krzyża można śpiewać
stosowną pieśń, np. antyfonę *Crucem tuam* (podaną w *Graduale Romanum*) lub „*Krzyżu
Chrystusa, bądźże pozdrowiony*”.*

* Por. *Obrzędy błogosławieństw...*, Katowice 1994, 340.

.....

PRZYJĘCIE NOWYCH PROFESÓW DO WSPÓLNOTY (nr 95)

Następnie celebrans zwraca się do wspólnoty zakonników, mówiąc te lub podobne słowa:

Czcigodni bracia. Przez złożenie ślubów wieczystych ci nowi współpracownicy związali się na zawsze nie tylko z Bogiem, lecz także z naszą rodziną zakonną. Miłość Chrystusa i Maryi Niepokalanej zgromadziła ich z różnych stron i daje im jedno serce i jedną duszę z nami. Otoczmy ich życzliwością i braterską miłością, abyśmy stanowili jedno, jak Ojciec w Synu, a Syn w Ojcu, abyśmy razem byli doskonali w miłości na chwałę Trójcy Przenajświętszej i dla dobra Kościoła.

My, starsi w powołaniu mariańskim, uczynimy znak przyjęcia nowych profesów do naszej wspólnoty.

Celebrans i bracia profesów wieczystych wymieniają braterski pocałunek z nowymi profesami. W tym czasie chór może zaśpiewać: Gdzie miłość wzajemna i dobroć (Ubi caritas), albo: Psalm 133 (132) z antyfoną: O jak dobrze i miło, gdy bracia mieszkają razem (O, quam iucundum). Pocałunek braterski między zakonnikami spełniony w tym momencie nie zastępuje znaku pokoju przed Komunią świętą wśród uczestników liturgii.

Po zakończeniu tych obrzędów neoprofesi zajmują pierwsze miejsca w tej części kościoła, w której znajdują się wszyscy bracia i następuje dalsza część Mszy Świętej. Celebrans rozpoczyna Wyznanie wiary, jeżeli przepisy nakazują odmówić w danym dniu. Opuszcza się modlitwę powszechną.

.....
Po zakończeniu Modlitwy po Komunii Św., neoprofesi udają się przed ołtarz, a celebrans zwrócony do nich, błogosławi ich.

K. Bóg, który dał wam święte powołanie i przeznaczył do swojej służby na wzór Maryi Niepokalanej, niech was napełni swoją łaską, abyście budowali Kościół przez wasze czyny i świętość życia.

W. Amen.

K. Niech Bóg napełni was darami Ducha Świętego i uczyni świadkami Jego miłości wobec wszystkich ludzi i narodów.

W. Amen.

K. Bóg, który powołał was na ziemi do naśladowania Chrystusa, niech po życiu doczesnym łaskawie przyjmie was do nieba.

W. Amen.

Celebrans udziela błogosławieństwa wszystkim obecnym:

K. Was wszystkich tutaj zgromadzonych niech błogosławi Bóg wszechmogący, Ojciec i Syn + i Duch Święty.

W. Amen.

* * *

NOTA

Niniejszy tekst, zawierający opis i źródła mariańskich obrzędów, opracował Marian Pisarzak, marianin. Wersja robocza powstała w 2005 roku i była potem kilka razy uzupełniana (np. 11.01.2013). Zamierzony druk tekstów źródłowych w formie wkładki do „Rytuału profesji zakonnej dla ZKM, Rzym 2010” nie doszedł do skutku w 2010 roku; wkrótce nastąpiła zmiana wyższych przełożonych.

Jednak stale z myślą o wydaniu drukiem tego opracowania, pożytecznego choćby dla mariańskiej formacji zakonnej, autor wprowadził kolejne uzupełnienia w opisie dziejów (20 stycznia 2015 roku).

* * *